

ПРАВИЛНИК О СТАНДАРДИМА ЗА ПОЧЕТНУ АКРЕДИТАЦИЈУ ВИСОКОШКОЛСКИХ УСТАНОВА И СТУДИЈСКИХ ПРОГРАМА

На основу члана 11. став 1. тач. 11) Закона о високом образовању („Службени гласник РС”, бр. 76/05, 100/07-аутентично тумачење, 97/08, 44/10, 93/12, 89/13, 99/14, 45/15-аутентично тумачење, 68/15 и 87/16), Национални савет за високо образовање, на седници одржаној 25.04.2017. године, донео је

ПРАВИЛНИК О СТАНДАРДИМА ЗА ПОЧЕТНУ АКРЕДИТАЦИЈУ ВИСОКОШКОЛСКИХ УСТАНОВА И СТУДИЈСКИХ ПРОГРАМА

Члан 1.

Овим правилником утврђују се стандарди за почетну акредитацију високошколске установе и студијских програма.

Стандарди за почетну акредитацију установа из става 1. овог члана одштампани су уз овај правилник и чине његов саставни део.

Почетна акредитација студијских програма врши се према стандардима за акредитацију студијских програма који су утврђени Правилником о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма („Службени гласник РС”, бр. **/07)

Члан 2.

Комисија за акредитацију и проверу квалитета доноси:

- 1) упутство за припрему документације за почетну акредитацију високошколске установе и студијских програма;
- 2) упутство за рецензента за процену испуњености стандарда за почетну акредитацију високошколске установе и студијских програма,

које доставља Националном савету на мишљење и објављује на Интернет страници Комисије.

Члан 3.

Привремени орган пословођења високошколске установе гарантује:

- 1) да су општи акти високошколске установе у складу са законом;
- 2) да је документација за акредитацију високошколске установе урађена у складу са стандардима и упутством за припрему документације за почетну акредитацију високошколске установе и студијских програма;
- 3) за тачност података у документацији за почетну акредитацију високошколске установе и студијских програма.

Члан 4.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“, а примењује се од 1. септембра 2017. године.

Председник

Националног савета за високо образовање

проф. др Дејан Поповић

СТАНДАРДИ ЗА ПОЧЕТНУ АКРЕДИТАЦИЈУ ВИСОКОШКОЛСКИХ УСТАНОВА И СТУДИЈСКИХ ПРОГРАМА

Стандард 1: Циљеви и основни задаци високошколске установе

Стандард 2: Организација високошколске установе

Стандард 3: Студије

Стандард 4: Научноистраживачки и уметнички рад

Стандард 5: Квалитет наставника и сарадника

Стандард 6: Потребан број наставника и сарадника

Стандард 7: Ненаставно особље

Стандард 8: Студенти

Стандард 9: Простор и опрема

Стандард 10: Библиотека, уџбеници и информациона подршка

Стандард 11: Финансијско обезбеђење рада

Стандард 12: Унутрашњи механизми за осигурање квалитета

Стандард 1: Циљеви и основни задаци високошколске установе

Оснивач високошколске установе препознаје разлоге за оснивање установе у складу са потребама и приоритетима развоја друштва, побољшањем квалификационе структуре, развоја струке, науке и уметности и постојањем услова за високошколско образовање. Високошколска установа има усвојене основне циљеве у складу са циљевима високог образовања који су утврђени законом.

Упутства за примену стандарда 1:

- 1.1 Оснивач у елаборату о оснивању наводи разлоге за оснивање, циљеве и задатке.
- 1.2 Основне задатке високошколске установе, сажето изражене, утврђује привремени орган управљања високошколске установе.
- 1.3 Циљеви високошколске установе одређују конкретне резултате које та високошколска установа жели да оствари и представљају основу за контролу њеног рада.
- 1.4 Циљеви су конкретни, оствариви и мерљиви у складу са расположим могућностима и ближе одређују делатност високошколске установе.
- 1.5 Све активности високошколске установе, а посебно развој студијских програма, у складу су са утврђеним циљевима високошколске установе.

Стандард 2: Организација високошколске установе

Оснивач високошколске установе има привремене органе који омогућују извршавање потребних активности неопходних за добијање дозволе за обављање делатности. Организациона структура и систем управљања обезбеђују постизање циљева и остваривање задатака високошколске установе.

Упутства за примену стандарда 2:

- 2.1 Привремени орган управљања установе по броју и саставу треба да одговара обављању делатности високог образовања.
- 2.2 Вршилац дужности органа пословођења организује рад на припремању наставних планова и програма и потребних профила наставника, као и остале документације потребне за почетну акредитацију.

Стандард 3: Студије

Садржај квалификација и диплома појединих врста и нивоа студија одговарају карактеру и циљевима студијских програма. Опис квалификација сваког студијског програма мора бити прецизно дефинисан и одговарати одређеном нивоу националног оквира квалификација. Студијски програми високошколске установе су у складу са основним циљевима и служе њиховом испуњењу. Високошколска установа систематично и ефективно планира, спроводи, надгледа, вреднује и унапређује квалитет студијских програма.

Упутства за примену стандарда 3

3.1 Упутства за примену стандарда који се односе на врсту и степен студија:

3.1.1 Квалификације које означавају завршетак основних струковних студија стичу студенти:

- који су показали знање у области студирања које се заснива на претходном образовању и које оспособљава за коришћење стручне литературе;
- који су у стању да примене знање и разумевање у професији;
- који су у стању да пренесу знања на друге;
- који поседују способност да наставе студије;
- који поседују способност за тимски рад.

3.1.2 Квалификације које означавају завршетак основних академских студија стичу студенти:

- који су показали знање у области студирања које се заснива на претходном образовању и које је на нивоу који омогућава коришћење стручне литературе, али истовремено обухвата неке аспекте који се ослањају на кључна знања њиховог поља студирања;
- који су у стању да примене своје знање и разумевање на начин који указује на професионални приступ послу или звању и који имају способности које се најчешће исказују смишљањем и одбраном аргумената и решавањем проблема унутар поља студирања;
- који имају способност да прикупљају и тумаче потребне податке;
- који имају способност размишљања о релевантним друштвеним, научним или етичким питањима;
- који су у стању да о свом раду и резултатима рада обавештавају стручну и ширу јавност;
- који су развили способности које су неопходне за наставак студија.

3.1.3 Квалификације које означавају завршетак мастер струковних студија стичу студенти:

- који су показали знање и разумевање у области студирања, које допуњује знање стечено на основним струковним студијама и представља основу за развијање критичког мишљења и примену знања у пракси;
- који су у стању да примене знање у решавању проблема у новом или непознатом окружењу у ширим или мултидисциплинарним областима унутар образовно-научног односно образовно-уметничког поља студија;
- који имају способност да интегришу знање, решавају сложене проблеме и да расуђују на основу доступних информација које садрже промишљања о друштвеним и етичким одговорностима повезаним са применом њиховог знања и судова;
- који су у стању да на јасан и недвосмислен начин пренесу знање и начин закључивања стручној јавности;
- који су оспособљени за решавање практичних проблема у привредним предузећима и јавним установама;
- који поседују способност да наставе студије на начин који ће самостално изабрати.

3.1.4 Квалификације које означавају завршетак мастер академских студија стичу студенти:

- који су показали знање и разумевање у области студирања, које допуњује знање стечено на основним академским студијама и представља основу за развијање критичког мишљења и примену знања;
- који су у стању да примене знање у решавању проблема у новом или непознатом окружењу у ширим или мултидисциплинарним областима унутар образовно-научног односно образовно-уметничког поља студија;
- који имају способност да интегришу знање, решавају сложене проблеме и да расуђују на основу доступних информација које садрже промишљања о друштвеним и етичким одговорностима повезаним са применом њиховог знања и судова;

- који су у стању да на јасан и недвосмислен начин пренесу знање и начин закључивања стручној и широј јавности;
- који поседују способност да наставе студије на начин који ће самостално изабрати.

3.1.5 Квалификације које означавају завршетак специјалистичких академских студија стичу студенти:

- који су показали продубљено знање, разумевање и способности у одабраним ужим научним и уметничким областима специјализације, засновано на знању и вештинама стеченим на мастер академским студијама и одговарајуће је за истраживање у датим ужим научним и уметничким областима студија;
- који су у стању да примене стечено продубљено знање, разумевање и способности стечене током специјалистичких студија за успешно решавање сложених проблема у новом или непознатом окружењу, у ужим научним и уметничким областима студија;
- који имају повећану способност да повежу стечена знања и решавају сложене проблеме, да расуђују и да на основу доступних информација доносе закључке који истовремено садрже промишљања о друштвеним и етичким одговорностима повезаним са применом њиховог знања и судова;
- који су у стању да ефикасно прате и усвајају новине и резултате истраживања у области специјализације и да на јасан и недвосмислен начин пренесу своје закључке, знање и поступак закључивања стручној и широј јавности.

3.1.6 Квалификације које означавају завршетак специјалистичких струковних студија стичу студенти:

- који су показали продубљено знање, разумевање и стручне вештине у одабраним ужим областима специјализације, које се заснива на знању и вештинама стеченим на основним струковним или основним академским студијама, као вид посебне припреме и одговарајуће је за успешан рад у области специјализације;
- који су у стању да примене продубљено знање, разумевање и вештине за успешно решавање сложених проблема у делимично новом или непознатом окружењу ужим областима студија;
- који су стекли знања и вештине потребне за тимски рад при решавању сложених проблема из струке;
- који имају повећану способност да интегришу стечена знања и вештине, да расуђују и дају на основу доступних информација могуће закључке који истовремено садрже промишљања о друштвеним и етичким одговорностима повезаним са применом њиховог знања и судова;
- који су у стању да ефикасно прате и усвајају новине у области специјализације и да на јасан и недвосмислен начин пренесу своје закључке, знање и поступак закључивања стручној и широј јавности.

3.1.7 Квалификације које означавају завршетак докторских студија стичу студенти:

- који су показали систематско разумевање одређеног поља студија;
- који су савладали вештине и методе истраживања на том пољу;
- који су показали способност конципирања, пројектовања и примене;
- који су показали способност прилагођавања процеса истраживања уз неопходан степен академског интегритета;
- који су оригиналним истраживањем и радом постигли остварење које проширује границе знања, које је објављено и које је референца на националном и међународном нивоу;
- који су способни за критичку анализу, процену и синтезу нових и сложених идеја;
- који могу да пренесу стручна знања и идеје колегама, широкој академској заједници и друштву у целини;
- који су у стању да у академском и професионалном окружењу промовишу технолошки, друштвени или културни напредак.

3.1.8 Захтев за почетну акредитацију може да се односи само на студије које се одвијају на класичан начин у седишту установе.

3.2 Између различитих студијских програма може се вршити преношење ЕСПБ бодова.

3.3 Високошколска установа има процедуре за усвајање и анализу студијских програма.

3.4 Исходи учења се описују према дескрипторима исхода учења *националног оквира квалификација*, које предлаже Национални савет за високо образовање а усваја Министарство.

Стандард 4: Научноистраживачки и уметнички рад

Високошколска установа која остварује академске студије, има организован и планиран научноистраживачки и уметнички рад.

Упутства за примену стандарда 4:

- 4.1 Високошколска установа има обезбеђене наставнике који су учесници научноистраживачких и уметничких националних и међународних пројеката.
- 4.2 Високошколска установа има план научноистраживачког, односно уметничког рада.
- 4.3 Високошколска установа има утврђен поступак и критеријуме за систематско праћење и оцењивање обима и квалитета научноистраживачког, односно уметничког рада наставног особља.

Стандард 5: Квалитет наставника и сарадника

Високошколска установа обезбеђује компетентне наставнике и сараднике у складу за Законом о високом образовању на начин који обезбеђује потребан квалитет наставног особља.

Упутства за примену стандарда 5:

- 5.1 Високошколска установа обезбеђује наставнике који испуњавају услове за избор у одговарајуће звање. Предавачи, професори струковних студија, доценти, ванредни професори и редовни професори морају имати важећи избор у наставно или научно звање (искључујући поље уметности) на некој од акредитованих високошколских или научних установа у Републици Србији које имају компетентно изборно тело у области за коју се избор врши. Наставници морају да имају најмање годину дана радног искуства у извођењу наставе у наставном звању на високошколским установама
- 5.2 Високошколска установа обезбеђује наставно особље чије научне, уметничке и стручне квалификације одговарају образовно-научном, односно образовно-уметничком пољу и нивоу њихових задужења. Квалификације се доказују дипломама, објављеним радовима, уметничким делима, као и евиденцијом о педагошким квалитетима и одговарајућем професионалном искуству. У оцени испуњености овог стандарда сходно се примењује Правилник о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа и студијских програма.

Стандард 6: Потребан број наставника и сарадника

Високошколска установа обезбеђује потребан број компетентних наставника и сарадника за квалитетно извођење студијских програма.

Упутства за примену стандарда 6:

- 6.1 Услов у погледу потребног броја наставника високошколска установа испуњава ако пружи доказ да је обезбеђен потребан број наставника за заснивање радног односа са пуним радним временом за извођење најмање 70% часова активне наставе на студијском програму за који се тражи дозвола за рад, а најмање 20 наставника за заснивање радног односа са пуним радним временом. Изузетак су студијски програми у пољу уметности где тај број не може бити мањи од 50%. Од укупног броја наставника потребних за обављање наставе по годинама студија за студијски програм за који се тражи дозвола за рад, академије струковних студија и високе школе струковних студија, изузев у пољу уметности, морају да имају обезбеђено најмање 50% наставника са стеченим научним називом доктора наука. На мастер струковним студијама сви наставници морају имати докторате наука изузев у пољу уметности.
- 6.2 Ако установа планира ангажовање наставника са непуним радним временом, односно наставника ангажованих по уговору о допунском раду, ови наставници могу недељно да остварују активну наставу у предметној установи по следећим правилима. Наставник који је ангажован на више високошколских установа остварује активну наставу у свакој установи сразмерно проценту ангажовања од прописаног максимума од 12 часова, с тим да

његово укупно ангажовање не може бити веће од 12 часова активне наставе недељно на свим високошколским установама у Републици Србији. Наставник са непуним радним временом, који мањи део радног времена остварује ван високог образовања, може недељно да остварује активну наставу у предметној установи сразмерно проценту ангажовања од прописаног максимума од 12 часова. Наставник са непуним радним временом, који већи део радног времена остварује ван високог образовања, односно наставник ангажован по уговору о допунском раду, може недељно да остварује активну наставу у предметној установи максимално 4 часа недељно.

- 6.3 Од укупног броја наставника са пуним радним временом, њих најмање 80 % морају имати наставно звање предавач, професор струковних студија, доцент, ванредни професор и редовни професор.
- 6.4 Потребан број наставника за заснивање радног односа са пуним радним временом обезбеђен је ако високошколска установа приложи доказ да наведена лица имају важећи избор у одговарајуће наставно звање и закључен уговор о раду (са одложеним дејством). Наведена лица морају имати држављанство Републике Србије или дозволу боравка за период акредитације.
- 6.5 Број наставника одговара потребама студијских програма које установа реализује. Укупан број наставника мора бити довољан да покрије укупан број часова наставе на студијским програмима које установа реализује, тако да наставник остварује просечно до 180 часова активне наставе (предавања, консултације, вежбе, практичан рад и теренски рад) годишње, односно до 6 часова недељно, са толеранцијом од 20%. Ангажовање по наставнику не може бити веће од 12 часова активне наставе недељно на свим високошколским установама у Републици Србији.
- 6.6 Број сарадника одговара потребама остварења студијских програма. Укупан број сарадника мора бити довољан да покрије укупан број часова наставе на студијским програмима које установа реализује, а да при томе сваки сарадник остварује просечно до 300 часова активне наставе годишње, односно просечно до 10 часова активне наставе недељно уз 20% толеранције, осим у пољу уметности. Ангажовање по сараднику не може бити веће од 16 часова активне наставе недељно.
- 6.7 Високошколска установа на пословима сарадника у настави обезбеђује студенте мастер академских или специјалистичких студија, који имају просек оцена на основним студијама најмање осам (8).
- 6.8 Високошколска установа на пословима асистента обезбеђује студента докторских студија који је претходне нивое студија завршио са укупном просечном оценом најмање осам (8) и који показује смисао за наставни рад.
- 6.9 За потребе реализације дела практичне наставе, која се реализује ван високошколске установе, високошколска установа може изабрати у звање сарадника ван радног односа (сарадник практичар, клинички асистент и сл.) лице запослено у установи где се део практичне наставе реализује. Услове ангажовања прописује високошколска установа својим општим актом.

Стандард 7: Ненаставно особље

Високошколска установа обезбеђује ненаставно особље које својим стручним и професионалним радом обезбеђује успешну реализацију студијских програма, као и основних задатака и циљева високошколске установе.

Упутства за примену стандарда 7:

- 7.1 Високошколска установа обезбеђује најмање једног библиотекара.
- 7.2 Високошколска установа организује студентску службу са најмање једним извршиоцем.
- 7.3 Високошколска установа обезбеђује најмање једног извршиоца са високим образовањем на пословима информационог система.
- 7.4 Високошколска установа обезбеђује најмање једног извршиоца - дипломираног правника – на пословима секретара.

Стандард 8: Студенти

Сагласно основним задацима високошколска установа утврђује услове за упис студената
Високошколска установа обезбеђује потребне услове студентима за успешно савлађивање студијских програма.

Упутства за примену стандарда 8:

- 8.1 Високошколска установа усваја конкурс за упис на студије као плански документ. Конкурс садржи: број студената за одређене студијске програме, услове за упис, мерила за утврђивање редоследа кандидата, поступак спровођења конкурса, начин и рокове за подношење жалбе на утврђени редослед, као и висину школарине коју плаћају студенти чије се студирање не финансира из буџета.
- 8.2 Број студената који високошколска установа планира да упише, мора бити усклађен са кадровским, просторним и техничко-технолошким могућностима.
- 8.3 Високошколска установа за упис на студије првог степена планира пријемни испит или испит за проверу склоности и способности, у складу са статутом високошколске установе. Редослед кандидата утврђује се на основу општег успеха постигнутог у средњем образовању и резултата на пријемном испиту, односно испиту за проверу склоности и способности.
- 8.4 Лице које заврши студије стиче одговарајући стручни, академски, односно научни назив у складу са законом. Својство студента престаје у случајевима предвиђеним законом.

Стандард 9: Простор и опрема

Високошколска установа обезбеђује простор и опрему неопходне за квалитетно извођење свих облика наставе. Стандарди простора и опреме одређују се по образовно-научним, односно образовно-уметничком пољу.

Упутства за примену стандарда 9:

- 9.1 Високошколска установа обезбеђује простор за извођење наставе, и то:
  - објекте са најмање 4 m² бруто простора по студенту, односно 2 m² по студенту за извођење наставе по сменама, осим за поље уметности, где простор по студенту износи најмање 5m² бруто.
  - амфитеатре, учионице, лабораторије, односно друге просторије за извођење наставе, као и библиотечки простор и читаоницу, у складу са потребама образовног процеса одређеног образовно-научног, односно образовно-уметничког поља;
  - одговарајући радни простор за наставнике и сараднике;
  - место у амфитеатру, учионици и лабораторији за сваког студента.
- 9.2 Високошколска установа обезбеђује простор за административне послове, и то најмање две канцеларије за потребе студентске службе и секретаријата.
- 9.3 Простор који обезбеђује високошколска установа за потребе наставе и за потребе управе мора да задовољи одговарајуће урбанистичке, техничко-технолошке и хигијенске услове. Простор мора бити у објектима који имају потребне грађевинске и употребне дозволе. Уколико објекти за потребе наставе и управљања нису у власништву високошколске установе или јој нису дати на коришћење, она обезбеђује закуп тих објеката за период од најмање пет година.
- 9.4 Високошколска установа обезбеђује потребну техничку опрему за савремено извођење наставе у складу са потребама студијског програма.
- 9.5 Високошколска установа обезбеђује опрему и извођење наставе у складу са здравственим и сигурносном стандардима.
- 9.6 Високошколска установа обезбеђује простор за рад студентског парламента.

Стандард 10: Библиотека, уџбеници и информациона подршка

Високошколска установа има одговарајућу библиотеку снабдевену потребним уџбеницима за извођење наставе и информационе ресурсе и сервисе које користи у циљу испуњења основних задатака.

Упутства за примену стандарда 10:

- 10.1 Високошколска установа има библиотеку снабдевену литературом која својим нивоом и обимом обезбеђује подршку наставном процесу и научноистраживачком и уметничком раду. Библиотека располаже с најмање 1000 библиотечких јединица из области из које се изводи наставни процес.
- 10.2 Високошколска установа обезбеђује покривеност свих предмета одговарајућом уџбеничком литературом, училима и помоћним наставним средствима. Учила и помоћна наставна средства морају бити расположиви на време и у броју довољном да се обезбеди нормално одвијање наставног процеса.
- 10.3 Високошколска установа располаже информационом опремом која је неопходна за студирање и научноистраживачки и уметнички рад. Високошколска установа обезбеђује најмање једну рачунарску учионицу са приступом интернету.

Стандард 11: Финансијско обезбеђење рада

Високошколска установа обезбеђује довољна финансијска средства за настављање и завршетак студија у случају престанка рада установе или престанка извођења одређеног студијског програма.

Упутства за примену стандарда 11:

- 11.1 Високошколска установа за чије оснивање се не обезбеђују средства из буџета Републике доставља банкарску гаранцију за настављање и завршетак студија у случају престанка рада установе или престанка извођења одређеног студијског програма, у износу од 25% школарине за број студената за који се тражи дозвола за рад.
- 11.2 Високошколска установа има финансијски план за период законом прописаног трајања студијског програма, који је саставни део пословног плана високошколске установе. Финансијски план садржи јасно представљене будуће планиране приходе и расходе по врстама и динамици.

Стандард 12. Унутрашњи механизми за осигурање квалитета

Високошколска установа доноси стратегију обезбеђења квалитета у своме раду.

Упутства за примену стандарда 12:

- 12.1 Високошколска установа утврђује јасно и подробно формулисану стратегију обезбеђења квалитета наставног процеса, управљања високошколском установом, ненаставних активности, као и услова рада и студирања.
- 12.2 Високошколска установа образује посебну комисију за обезбеђење квалитета, из реда наставника, сарадника, ненаставног особља и студената.
- 12.3 Високошколска установа има општи акт о уџбеницима.